

*Cəfərova Aytən Ələmdar qızı, müəllim,
Bakı Biznes Universiteti,
Email: jafarova17@mail.ru*

XARİCİ DİLİN İQTİSADI YÜKSƏLİŞDƏ ƏHƏMİYYƏTİ

Tədqiqatçılar çoxdilliliyin iqtisadiyyat üçün faydalı olduğunu müəyyən ediblər. Fərqli dilləri fəal şəkildə inkişaf etdirən ölkələr daha uğurlu ixracatdan tutmuş daha innovativ işçi qüvvəsinə qədər bir sıra üstünlüklər əldə edirlər.

Bristol Universitetində Dil Tədqiqatları üzrə tədqiqatçı Gabrielle Hogan-Brun, iqtisadi artımı dil müxtəlifliyi ilə əlaqələndirən məlumatlara istinad edərək, "Dil genişmiqyaslı milli səviyyədə və kiçik müəssisələr səviyyəsində əhəmiyyətlidir" deyir.

Məsələn, İsveçrə ÜDM-nin 10%-ni çoxdilli irsinə aid edir. Ölkənin dörd milli dili var: alman, fransız, italyan və Romansh adlı qədim latın əsaslı dil.

Digər tərəfdən, Böyük Britaniyanın əhalisinin dil biliklərinin nisbətən zəif olması səbəbindən hər il ÜDM-nin 3,5%-i ekvivalentini itirəcəyi təxmin edilir.

Bu, qismən ona görə ola bilər ki, dillər ticarət əlaqələri qurmağa kömək edə bilər. İsveç, Almaniya, Danimarka və Fransada kiçik və orta şirkətlər üzərində aparılan araşdırma, dillərə daha çox sərmayə qoyanların daha çox mal ixrac edə bildiyini aşkar etdi. Çoxdilli kadrlara böyük sərmayə qoyan alman şirkətləri öz bazarlarına 10 ixrac ölkəsini əlavə ediblər. Daha az sərmayə qoyan şirkətlər müqavilələri əldən verdiklərini söyləmişdirlər [3].

Bir sıra araşdırmalar göstərir ki, dillər gəliri artırır. Floridada ispan və ingilis dillərində danışan işçilər yalnız ingiliscə danışanlardan ildə 7000 dollar çox qazanırlar. Kanadada aparılan bir araşdırmaya görə, ikidilli kişilər yalnız ingiliscə danışan həmyaşıdlarından 3,6%, ikidilli qadınlar isə 6,6% daha çox qazanırlar.

Bu sadalanan iqtisadi faydalardan əlavə, dillər bir ölkənin işçi qüvvəsinə daha incə və uzunmüddətli yollarla kömək edə bilər. Məsələn, çoxdilliliyin demensiyanın başlanğıcını gecikdirərək beyin sağlamlığı üçün faydalı olduğu sübut edilmişdir. Bu, həmçinin məlumatı cəmləmək və emal etmək üçün daha yaxşı bir qabiliyyətlə əlaqələndirilmişdir [2].

İqtisadi inkişaf beynəlxalq bazara çıxmaq və onu saxlamaq qabiliyyətindən, köhnə və yeni biznes tərəfdaşları ilə ünsiyyətdən asılıdır. Qloballaşma beynəlxalq bazarda rəqabət apara bilmək üçün əsas tələblər kimi müəssisələr, yəni işçilər üçün mədəniyyətlərarası yaxınlıq və yaxşı ünsiyyət bacarıqları baxımından yeni imkanlar və yeni tələblər gətirmişdir. Ömək bazarının, işəgötürənlərin və müəssisələrin xarici dilləri - təkcə ingilis dilini deyil, həm də hazırkı və gələcək biznes tərəfdaşlarının dillərini bilən yüksək təhsilli kadrlara ciddi ehtiyacı var [1].

Beynəlxalq şəbəkələrin yaradılması prosesi beynəlxalq bazarda rəqabətin artması ilə əlaqələndirilir. Qlobal bazarda rəqabətə davamlı qalmaq üçün müəssisələr məhsuldarlığı artırmaq və yüksək ixtisaslı iş yerləri yaratmaq üçün davamlı səylər göstərirlər. Xarici dillər biznes strategiyalarının beynəlxalq həyata keçirilməsi üçün vacibdir. Bu, təkcə beynəlxalq şirkətlərə deyil, həm də hazırda beynəlxalq biznesin əhəmiyyətinə və imkanlarına daha çox cəlb olunan kiçik və orta müəssisələrə də aiddir.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. Breton, A., 1998, Economic Approaches to Language and Bilingualism, Department of Public Works and Government Services, Canada

2. Chiswick, B. & Miller, P., 2007, The Economics of Language: International Analyses, Routledge

3.https://www.researchgate.net/publication/348758972_DIL_SNAYESI_IM_KANLAR_PERSPEKTIVLR_V_PROBLEMLR

4.<https://socialsciences.uottawa.ca/economics/sites/socialsciences.uottawa.ca/economics/files/1206E.pdf>